

*V. polita* Fr. Vindplaatsen als de vorige. Gronsveld, Baarlo. Woensdrecht. Wageningen, Brummen. Utrecht. Meppel-Amsterdam. Leiden, Delft, 's-Gravesande, Charlois, IJselwoude. Geheel Zeeland behalve Oost Zeeuwsch-Vlaanderen.

#### 11. Euphrasia.

*E. officinalis* L. Op heide-, duin- en grasgrond, op akkers. Algemeen en overal.

*E. Odontites* L. Op bouwland, aan wegen, dijken, waterkanten, tusschen het riet. Algemeen en overal.

#### 12. Rhinanthus.

*R. minor* Ehrh. In wei- en hooilanden, aan wegen, ook in bouwland. Maastricht, Beek, Arcen, Plasmolen, Son, Breugel, Breda, Oudenbosch. Nijmegen (Oosterhoutsche bosch), Wageningen, Apeldoorn, Harderwijk. Vianen. Deventer, Olst, Raalte, Markelo, Almelo, Vriezenveen, Delden, Zwolle, Kampen, Kampereiland, Steenwijkerwold, Giethoorn. Meppel, Valthe, Weerdinge. Groningen. Beetgum, Geestmerveld. Oosterhaule, Schiermonnikoog, Ameland. Terschelling, Vlieland, Texel, Castricum, Petten, Bloemendaal. Overveen, Zandvoort. Katwijk, Leiden, Den Haag, Wassenaar, Delft, Westland, Naaldwijk. Meerdervoort bij Dordrecht. Geheel Zeeland behalve Noord-Beveland en St. Philipsland.

*R. Alectorolophus* Poll. Op wei- en bouwland. Beek, Elso. Werkendam. Nijmegen (Oosterhoutsche bosch, Ooische waard), Apeldoorn. Utrecht. Ameland. Texel.

*R. major* Koch. In wei- en hooiland, in bouwland. Algemeen en overal.

#### 13. Pedicularis.

*P. sylvatica* L. Veenachtige en vochtige plaatsen in heidevelden en weiden en broekland, ook in duinpannen. Algemeen en overal.

*P. palustris* L. In venen, moerassige heiden, vochtige duinpannen, aan waterkanten, in vochtige weiden. Algemeen en overal.

#### 14. Melampyrum.

*M. arvense* L. In kleiachtig bouwland. Maastricht, Oud Valkenburg. Nijmegen (Lent, Bommel, Oosterhout), Wageningen, Tiel, Arnhem. Ulenpas, Steenderen, Twello, Aalten, Terborg, Beekbergen, Harderwijk. Utrecht, Houten, Bunnik, Vechten, Vianen, Maarssen. Deventer, Olst, Raalte, Zwolle. Katwijk, Leiden, Voorne, Putten. Zuid-Beveland, Hoek, Oosterland.

*M. pratense* L. In bosschen, op beschaduwde plaatsen, in bouwland, op veenachtigen heidegrond. Overal en algemeen behalve in Noord-Holland (alleen Naarden), Zuid-Holland (alleen Haagsche Bosch) en Zeeland.

#### 15. Lathraea.

*L. squamaria* L. In bosschen, op beschaduwde plaatsen Vaals (L.), Monster.

H. HEUKELS.

(Wordt vervolgd.)



## Verslag omtrent nieuwe vindplaatsen van in Nederland zeldzame planten, gevonden gedurende 1900.

Evenals vorige jaren volgt hier een lijstje van nieuwe vindplaatsen van zeldzame planten. Dit heeft weder alleen betrekking op de planten, die mij in den loop van het jaar gezonden zijn, terwijl ik het later hoop te completeeren, als ik de zendingen gedroogde planten van mijne medewerkers heb nagegaan. Achter de namen der planten en de vindplaatsen noem ik tusschen haakjes den naam van de vindster of den vinder. Ik meen nog even te moeten opmerken, dat van sommige plantensoorten, waarvan in vorige verslagen de vindplaatsen opgegeven zijn, deze nu ontbreken b.v. van *Sisymbrium pannonicum*, omdat deze plantensoorten niet meer tot de zeldzame mogen worden gerekend. De te vermelden planten dan zijn:

*Blechnum Spicant* en *Botrychium Lunaria* beide van Texel (H. de Hoogstraal, Rijswijk). *Panicum capillare* van Zeist (W. C. v. Embden, Utrecht). *Cyperus fuscus* van Stolwijk (H. A. Westbroek en J. Slingerland). *Chenopodium Botrys* van Rijswijk (G.) (B. J. v. Wagenveld). *Atriplex hortensis* van een puinhoop te Laag Soeren (P. v. d. Burg). *Vaccaria segetalis* van bouwland te Helmond (J. Jacobs) en ten noorden van het IJ te Amsterdam (B. Boon). *Dianthus deltoides* van de spoorbaan van den Oosterspoorweg te Amsterdam (J. A. L. Dojer). *Silene dichotoma* van een ruigte bij Rotterdam (P. Jansen en W. H. Wachter). *Erysimum orientale* van een ruigte aan de Schie bij Rotterdam (F. D. J. Risch). van een erwtenakker bij IJzendijke (P. J. Roosendaal), van een ruig terrein bij Amsterdam (A. C. J. v. Goor). *Erysimum hieracifolium* van een ruigte bij Rotterdam (P. Jansen en W. H. Wachter). *Sinapis arvensis* b. *hispida* van een ruigte bij Rotterdam (id. id.). *Sinapis Cheiranthus* van een ruig terrein bij Amsterdam (A. C. J. v. Goor). *Lepidium Draba*, naar mij schijnt van dezelfde plaats, waar Prof. Oudemans haar in 1866 vond, doch waar zij toen verdween door den aanleg van de spoorbaan, n.l. in een weiland terzijde van de spoorbaan van de Oosterspoor (J. A. L. Dojer). *Chorispora tenella* van een ruigte aan de Schie bij Rotterdam (F. D. J. Risch). *Apium graveolens*, langs slootkanten te Leens (J. Borgman). *Bupleurum rotundifolium*, in een moestuin te Groningen (J. Mulder). *Oenanthe peucedanifolia* te IJzendijke (P. J. Roosendaal). *Myrrhis odorata* van Denekamp (J. B. Bernink). *Chaerophyllum bulbosum* van Rijswijk (G.) (B. J. van Wagenveld). *Oenothera Lamarckiana* uit het Wilhelmispark te Utrecht (W. C. v. Embden). *Potentilla norvegica* bij Zeist (dezelfde). *Potentilla pilosa* te Berlicum (L. v. Giersbergen). *Fragaria vesca* met witte vruchten op Zandhove bij Zwolle (H. Cieraad, Utrecht). *Medicago falcata* var. *tenuifoliolata*

bij Amsterdam (B. Boon, ook A. C. J. v. Goor). *Trifolium elegans* op vochtigen grasgrond te Elst (A. H. Blaauw). *Convolvulus sepium* var. *sylvestris*, aan een slootkant te Bovenkarspel (J. Brander). *Echinosperrum Lappula* op een puinhoop te Valkenswaard (H. A. v. Roessel en op een ruig terrein te Amsterdam (A. C. J. v. Goor). *Pulmonaria officinalis* van 's Gravesande (J. F. Wichard te 's Gravesande). *Solanum rostratum* van Middelburg (Mevr. Snellen) en van Tilburg (G. Merks). *Verbascum Lychnitis* met witte bloemen en een roodpaarse ring in de keel, aan den spoordijk bij Elst (A. H. Blaauw). *Veronica peregrina*, aan een zomerkade te Rijswijk (G.) (B. J. van Wagenveld). *Digitalis purpurea*, op het landgoed Putten bij Smilde (J. v. Hamelen). *Asperula arvensis* aan een ruigte bij Rotterdam (P. Jansen en W. H. Wachter). *Petasites albus* bij Dijkbergen (A. H. Blaauw, Elst). *Xanthium macrocarpon* bij de meelfabriek te Deventer (E. J. H. Scholten). *Ambrosia artemisiaefolia*, bij een boekweitpelmolen te Vlijmen (J. v. Giersbergen). *Anthemis tinctoria* c. *discoidea* Vahl, op een ruigte bij Rotterdam (P. Jansen en W. H. Wachter). *Centaurea solstitialis*, op een klaverakker te Rijswijk (G.) (B. J. v. Wagenveld). *Cirsium arvense* c. *integrifolium* Koch, een exemplaar bij Amsterdam (B. Boon).

H. HEUKELS.

## Verslag omtrent voor Nederland nieuwe planten, gevonden in 1900.

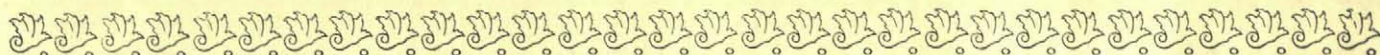
Weder is het mij een genoegen, eenige voor ons land nieuwe planten te kunnen vermelden, als gevonden in 1900. Het zijn de volgende. Van de familie der Onagraceën werd aan de meelfabriek te Middelburg gevonden *Clarkia pulchella* Pursh. door Mevrouw Snellen te Middelburg en aan de meelfabriek te Deventer door den Heer E. J. H. Scholten te Deventer een plant, die waarschijnlijk *Anogra pinnatifida* Nutt. is. Aan een zeedijk bij Monster (Terheide) werd door den Heer J. F. Wichard te 's-Gravenhage gevonden *Trifolium pratense* b. *villosum*, een plant, die zoover mij bekend is, alleen is gevonden aan de Oostzeekusten. De familie der Hydrophyllaceën werd verrijkt met 2 nieuwe planten, n.l. *Nemophila atomaria* Fisch. et Mey, gevonden tusschen klaver door den Heer R. T. Schortinghuis te Noordbroek en *Whitlavia grandiflora* Harv., die door den Heer B. J. van Wagenveld te Rijswijk (G.) op een vochtigen, beschaduwden grond werd aangetroffen. Eindelijk valt nog te

vermelden de vondst van *Stachys recta* L. door den Heer A. H. Blaauw te Elst langs de spoorbaan aldaar.

Ook nu zijn weder de meerderheid der nieuwe planten van buiten aangevoerd en zullen zij misschien geen stand houden, doch zekerheid bestaat daaromtrent niet. In allen

gevallen is het wenschelijk, ze in het oog te houden. Mochten de verzamelingen, die ik van mijne medewerkers ontving, doch die nog niet zijn nagezien, nog wat nieuws bevatten, dan zal dit later worden medegedeeld.

H. HEUKELS.



## Vragen en Korte Mededeelingen.

### Een verzoek aan de Amsterdamsche amateur-photografen.

Wij zijn bezig aan een boekje over het Vondelpark. Gaarne zouden wij onder de illustraties een aantal fotografische opnamen geven van aardige partijtjes in het park. Daar wij echter zelf niet fotografeeren, verzoeken wij vriendelijk of onze stadgenooten, die wel aan fotografie doen, ons eenige van hun afdrucken, die voor dat doel geschikt lijken, tijdelijk willen afstaan, om die zicografisch te doen reproduceeren. Goede schetsen zijn ook welkom.

JAC. P. THIJSSSE, Vondelkade 75  
E. HEIMANS, Rozengracht 63.

### Zwarte Konijnen.

Wij vestigen de aandacht er op, dat tegenwoordig hier en daar zwarte konijnen in 't wild voorkomen. Dit is een hoogst belangrijk feit. Vriendelijk verzoeken wij allen, die zoo gelukkig zijn, *wilde zwarte konijnen* te ontmoeten, daarvan mededeeling te doen aan Dr. C. KERBERT, Directeur van Artis. Levende exemplaren zullen aan hetzelfde adres ook zeer welkom zijn.

### Wandel-Herbarium.

Alle medewerkers worden thans uitgenoodigd, mij hun bijdragen toe te zenden. Iedere plant zoo mogelijk met opgave van soortnaam en plaats en tijd der vondst, — en liefst niet op 't papier *bevestigd*. Meedeelen, welke planten men in *eigendom behouden* wil.

Ik maak van al de inzendingen zooveel mogelijk *een geheel*, voeg bij iedere plant den naam des inzenders en breng alles op uniforme vellen. (Men kan dus inzenden in kranten en ander waardeloos papier.)

De verzameling gaat eerst bij de medewerkers rond, die dan tevens zullen moeten beslissen, of ook niet-meewerkers haar ter inzage zullen ontvangen. Inmiddels wacht ik aanzoeken van niet-meewerkers in, die daarvoor in aanmerking zouden willen komen.

'k Geloof niet, dat bovenstaand plan veel bezwaren zal uitlokken, maar houd mij gaarne voor voorstellen tot wijziging aanbevolen, indien daardoor de zaak beter belooft te slagen.

Amsterdam,  
November 1900.

J. JASPERS JR.  
Plantage Lijnbaansgracht 11.

### Aan de Haagsche Lezers van Levende Natuur.

't Was reeds lang het voornemen van ondergeteekenden, iets te doen voor het oprichten eener Natuurhistorische Club in den Haag. Amsterdam gaf ons zulk een navolgenswaardig voorbeeld in zijn Entomologische Club; en wij meenen, dat zulk een vereeniging hier in de Residentie wel recht van bestaan heeft, terwijl we hopen, dat er voldoende belangstelling voor zal blijken te zijn bij de liefhebbers. Wie van de Haagsche vrienden met ernst de studie der levende natuur heeft opgevat, en ons zijn instemming met genoemd plan wil te kennen geven, verzoeken wij vriendelijk voor 15 Dec. a. s. aan een der ondergeteekenden zijn naamkaartje en adres te zenden.

Bij genoegzame deelneming hopen wij dan stappen te doen, om tot de oprichting eener club over te gaan.

D. DE VISSER SMITS,  
Veenkade 46.

H. R. HOOGENRAAD,  
Rijswijk.

### Zee-biet.

Is er onder de lezers van *De Levende Natuur* ook iemand, die den Heer C. J. Koning, te Bussum, voor een wetenschappelijk onderzoek kan helpen aan een (of liefst twee) volledig exemplaar van *Beta maritima* in verschen toestand (met den wortel er bij)?

H. HEUKELS.

D. V. Zend uw adres aan den heer H. Heukels (Weesperzijde 60 Amsterdam. Hij zal u persoonlijk antwoorden. De zaak is zuivere physica en voor ons tijdschrift minder geschikt.

### Vogels en Katten.

Het zij mij vergund nog eenmaal den heer Oudemans te antwoorden. Ik ben het volkomen met Z.Ed. eens, dat wij ieder op ons standpunt staan en elkaar er wel niet van zullen afbrengen — inmiddels kunnen wij tot derden zeggen: ziet en oordeelt.

In de eerste plaats moet ik opkomen tegen de bewering van den heer O., dat een dier een ander dier alleen doodt uit zelfverdediging of omdat het dat dier voor zijn bestaan noodig heeft. Ik moet op gezag van den heer O. aannemen, dat het onaannemelijk is, dat dieren uitsterven, omdat ze door andere dieren worden opgegeten — ik kan over dergelijke wetenschappelijke vraagstukken niet met Z.Ed. in het strijdperk treden. Maar wel weet ik uit ondervinding, dat katten muizen en vogels dooden uit lust tot dooden (of tot de jacht als men wil), zonder ze op te eten — dat men leest, hoe in een schaapskooi of kippenhok soms alle dieren vermoord worden gevonden door een of ander roofdier. De mensch staat dus niet alleen in de hoedanigheid van moordenaar uit andere redenen dan noodzaak. Evenwel wil ik er ook even de aandacht op vestigen, dat ik niet — zooals men misschien zou denken — een wreedaard ben, die er niets in ziet, een dier te dooden. Integendeel, ik vind niets weerzinwekkender en lager dan het mishandelen en noodeloos dooden van een dier. Maar in dat woord noodeloos — daar zit de groote vraag. Wanneer is het dooden geoorloofd — wanneer niet?

De heer Oudemans trekt (om op het gebied onzer strijd-vraag terug te komen) de grens aldus: als een kat een duif doodt, mag de eigenaar van die duif de kat dooden — eet een kat „eens een enkel (wild) vogeltje” dan mag die kat daarvoor niet gedood worden. Is dit niet een beetje een dwaze onderscheiding? Waarom mag de eigenaar van de duif den moordenaar dooden? (Let wel, we staan voor de rechtbank der zedelijkheid.) Omdat die een dier opvrat, dat hem genoeg of voordeel bracht. Welnu geven ons de wilde vogeltjes ook niet genoeg en voordeel? In dat eigendomsrecht (een onbepaald abstract begrip) ligt toch niet een vrijbrief om een ander dier te dooden. En (ik kan hier den heer O. met zijn eigen wapens bestrijden) een kat kan toch niet weten en helpen, dat deze vogel nu aan een mensch behoort en die andere niet.

Ook dit wilde ik nog zeggen. Van menigeen heb ik gehoord, dat ik de katten onrecht doe — dat mijn geschrijf tegen hen onredelijk en door haat ingegeven is. Welnu, ik moet erkennen, het eerste stukje, door mij hierover geschreven, maakt deze verwijten begrijpelijk. Een kat heeft veel eigenschappen, die haar voor de menschen tot een aangename huisgenoot maken. Maar als men pas voor zijn oogen gezien heeft, hoe zoo'n kat de vogeltjes opvreet, en weet, dat massa's van die dieren dit dagelijks doen, dan is het geen wonder, dat men zich kwaad maakt op die beroerde beesten. Het is zoo heel iets anders, dan dat men een kat nooit anders dan binnenshuis heeft gezien — dan lijkt zoo'n verontwaardiging al heel onredelijk, dat begrijp ik volkomen. Maar dit alles neemt niet weg, dat